

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 74

Maribor, torek, dne 2. julija 1940

Leto XV

Resni časi tudi za delavstvo

Delavstvo se vse premalo zaveda resnosti položaja. Ne mislimo samo na mednarodni politični položaj, ampak tudi na socialni položaj delavstva in perspektivo, ki se odraža v vojni in politiki.

Vsi govore, da mora priti po vojni nekaj novega v družabnem redu. Kaj pride, ne povedo in morda sami ne vedo. Če pa pomislimo, da je vojna nastala izven delavskega vpliva, ker delavstvo vojno ne more odobravati, razen v obrambi političnih in življenjskih pravic, je jasno, da so vojno povzročili drugi interesi. Ti interesi so imperialistični in hegemonistični neglede na to, kje so prvotni njeni vzroki.

Delavstvo zanima ono novo, kar bo po vojni. Novi red ga zanima, o katerem govore jako merodajne osebnosti v vojni in politiki. Te osebnosti, govore o diriganem gospodarstvu in o podreditvi dela temu gospodarstvu.

Delavstvo se na to novo dobo premalo pripravlja, pa naj bo kakršnakoli. Namesto, da bi se strnilo, razpravljalo o problemih po navodilih znanstvenega socializma ter se krepko organiziralo, se prepira o ideologijah, taktiki in političnih formulah, ki jih pozna le po imenu, ne pa po bistvu. S tem trati čas in razkroja svojo duhovno sorodnost ter onemogoča resno pripravo na dogodke že med vojno, še bolj pa po vojni.

Žal ta mlačnost ne vlada samo med delavstvom. Tudi inteligenca, meščanstvo in kmeti so danes prav tako popolnoma v duhovnem razkroju in sprejemajo probleme nekritično in pogosto celo s simpatijami.

Vse te probleme je potrebno temeljito proučiti. Treba je ustvarjati organizacije. Povedati odobravanja in pomisleke javno. Človeštvo je dolžno, da skrbi samo za svojo bodočnost. Zato so potrebne organizacije in njih resno delo, da se novi red ne bo ustvarjal proti volji velike večine človeštva.

Sprememba v naši vladi

Dr. Korošec prosvetni minister

Dr. Korošec, ki se je pred kratkim mudil v inozemstvu, v Nemčiji in potem tudi v Romuniji par dni pred vzpostavitev totalitarnega režima, je postal zopet aktivni minister. Prosvetni minister dr. Božo Maksimović je dal ostavko na svoj položaj, nakar je bil imenovan namesto njega dr. Anton Korošec.

Posveti združene opozicije

Resna doba zahteva resnih ukrepov in priprav

V Beogradu se vrše posvetovanja združene opozicije. O teh posvetovanjih pišejo tudi različni listi, vsak po svoje. Toda tisti, ki pišejo o teh posvetovanjih, bi se morali zavedati, da ima združena opozicija v mislih mnogo važnejša vprašanja. Združena opozicija ve, da je v teh resnih in odgovornosti polnih časih treba zbrati vse sile in jim omogočiti, da bodo lahko sodelovale pri obrambi in ohranitvi tega, kar je naše in kar hočemo, da ostane naše.

Dogodki pri vzhodnih vratih Balkana:

Sovj. Rusija zasedla Besarabijo in del Bukovine

Kako so se razvijali dogodki?

V sredo, dne 26. junija ponoči je prenesena svet vest o ultimativni noti vlade Sovjetske Rusije Romuniji, v kateri je sovjetska vlada postavila romunski vladi zahtevo po takojšnji izročitvi Besarabije in severovzhodnega dela Bukovine s Černovicami. Obenem je bil romunski vladi stavljen rok 24 ur za odgovor.

V noti sovjetske vlade je bilo navedeno, da si je Romunija prilastila Besarabijo v l. 1918, ko so vladale v Rusiji zmede in se Rusi niso mogli braniti. Sovjetska Rusija te zasedbe Besarabije po Romuniji ni nikdar priznala. Glede zahteve po izročitvi severovzhodnega dela Bukovine pa je napisala moskovska »Pravda«, da zahteva sovjetska vlada to pokrajino kot neke vrste odškodnino zato, ker je Romunija toliko časa izkoriščala Besarabijo. Kot nadaljnji razlog se navaja, da gre za pokrajino, ki je v pretežni večini naseljena po Rusih in Ukrajincih.

Sovjetska vlada je v noti navedla, da mora romunska vlada izprazniti Besarabijo in zahtevani del Bukovine v 4 dneh, počenši z 28. junijem ob 14. uri ter predati vse kakor leži in stoji, t. j. nepoškodovano.

Romunija je pristala na sovjetske zahteve

O vsebini sovjetskih zahtev je obvestil romunsko vlado romunski poslanik v Moskvi, Davidescu, ki je prejel noto iz rok ljudskega komisarja za zunanje zadeve Molotova. V Bukarešti se je takoj sestal kronski svet pod kraljevim predsedstvom.

Po večurnem posvetovanju je kronski svet pristal na teritorialne zahteve Sovjetske Rusije. Naročil pa je poslaniku v Moskvi, da zaprosi za podaljšanje roka izpraznitve, ker je vsled poplavl dežela zadnje dni silno trpela in so poškodovane ceste ter železnice. Nadalje je Romunija predložila, da se sestane mešana komisija, ki bo uredila vsa vprašanja nastala s tem v zvezi.

Sovjetska vlada je podaljšala rok za pričetek izpraznitve za dve uri. Nadalje je določila delegate za mešano komisijo, ki se bo sestala v Odesi. Obenem je sporočila, da bo prebivalstvu dana možnost za izselitev in tudi romunske oblasti, v kolikor se ne bi mogle umakniti do termina, bodo brez ovir lahko tudi pozneje zapustile ozemlje.

Sovjetske čete v Besarabiji in Bukovini

Sovjetska vojska, okrog 10 armadnih zborov z 2000 tanki in 1000 letali je dne 28. junija ob 14. uri pričela zasedati odstopljeno ozemlje. V par slučajih so zasedbo vršili tudi oddelki vojske s padali, ki so se spuščali iz letal.

Zasedanje se je izvršilo brez spopadov, razen na par mestih, kjer romunske čete niso bile pravočasno obveščene.

Splošna mobilizacija

Romunska vlada je na zahteve Mad-

žarske in Bolgarije odgovorila s splošno mobilizacijo. Ustavljen je bil ves civilni promet. V znak žalosti so bili tri dni zaprti vsi javni lokali in prepovedana vsakršna zabava.

Preosnova romunske vlade

Po seji kronskega sveta so odstopili: zunanji minister Giugurtu, minister za trgovino Christu, minister za vero Cobano in še en minister brez listnice ter en državni podtajnik.

Ministrski predsednik Tatarescu je nato sprejel v svojo vlado nove ministre: kot ministra brez listnice Vajdo Voevoda, kot ministra za zunanje zadeve predsednika parlamenta Argetoianu, kot ministra za zunanjo trgovino Mirca Kancikova, kot ministra za vero Diurescu, kot ministra za propagando

Kako gledajo druge države na ruske podvige

Zakaj se Sovjetski Rusiji mudijo?

Nastop vlade Sovjetske Rusije proti Romuniji ni prvi te vrste v zadnjih desetih mesecih, ampak samo logično dopolnjuje celo vrsto sličnih akcij, ki jih je podvzela moskovska vlada v cilju razširitve mej Sovjetske Rusije in zasedbe vojaško važnih obrobni pokrajin v svrhu organiziranja čim uspešnejše obrambe in pridobitve izhodnih pozicij za morebitni nastop proti zapadu. Sovjetska vlada je izbrala primeren čas za te svoje podvige. Pričela je s Poljsko, nadaljevala s Finsko, potem z Estonko, Letonsko in Litvo, in je zaenkrat zaključila ta niz svojih podvigov z zasedbo Besarabije in severozapadnega dela Bukovine.

Od vseh navedenih držav sta se Sovjetski Rusiji postavili po robu samo Poljska, ki pa se je bila tedaj že zrušila pod nemškimi udarci in pa Finska.

Zanimivo je, kako so te sovjetske podvige gledale ostale velike države.

Glede razdelitve Poljske je bil, kakor izgleda, napravljen dogovor med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo v poslednjem hipu. V Angliji in Franciji so proti napadu na Poljsko sicer protestirali, vendar s pripombo, da je Sovjetska Rusija zasedla Poljsko do črte, ki jo je predlagal kot mejo Poljske napram Sovjetski Rusiji že lord Curzon na mirovni konferenci, pa je tedanja poljska vlada ni hotela sprejeti. Italija je bila v poljskem vprašanju soglasna z Nemčijo.

Proti sovjetskim zahtevam glede odstopitve ozemlja v svrhu izgradbe oporišč za sovjetsko vojsko se je postavila Finska z vso svojo oboroženo silo. Podprle so Finsko Anglija, Francija in Italija ter Amerika. Nemčija je izjavila, da se je stvar ne tiče.

Estonka, Letonska in Litva so pristale na sovjetske zahteve po zasedbi stratejsko važnih točk po sovjetski vojski navidez prostovoljno. Nemčija je tisto zasedbo sankcionirala s sklepom dogovora s Sovjetsko Rusijo o odselitvi nemškega prebivalstva iz baltiških držav v rajh. Ko je sedaj prišlo do popolne zasedbe teh treh držav po Sovjetski Rusiji, se je stvar izvršila

Sidorovicija, kot poveljnika straže Carreja. Razen tega sta bila pozvana v vlado: kot podtajnik v prosvetnem ministrstvu Boris Horia Sima, predstavnik desničarskih nacionalistov in naslednik ustreljenega voditelja »Železne garde« Codreana in kot podtajnik v ministrstvu za zdravstvo dr. Simon Usku, vođa desničarske mladinske organizacije v l. 1922.

Dva ministra iz Besarabije sta odklonila imenovanje.

Parlament sklepa

S kraljevim ukazom je bil sklican parlament, ki se je sestal dne 1. julija, da pritrdi odstopitvi pokrajini, kakor je to po ustavi predpisano. Na stvari sami pa tak sklep seveda ne more prav ničesar spremeniti.

brez kakšnega protesta od strani velikih držav. Anglija ni neposredno prizadeta, ker je Baltik področje Rusije in Nemčije.

V slučaju Romunije je stvar še posebej zanimiva. Romunski kralj je nekako 48 ur pred sovjetsko noto priključal v življenje čisti fašistični režim po načelu: ena država, en kralj, ena stranka, en vodja. Istočasno je izpopolnil svojo vlado tako, da je postala naslonitev Romunije na Nemčijo in Italijo očitna.

Čim je prispela sovjetska nota, je romunski kralj obvestil o tem nemškega in italijanskega veleposlanika ter ju zaprosil za pomoč. Nemčija in Italija sta odgovorili, da sta Romunijo že večkrat opozarjali, naj uredi vprašanje Besarabije z Rusijo in da se ju stvar ne tiče. Nemška vlada je k tej svoji izjavi samo dodala, da je pripravljena nuditi Romuniji diplomatsko pomoč.

Vedno se ponavlja vprašanje: ali je Rusija o teh svojih akcijah in zlasti o poslednji obvestila Berlin; vsekakor, toda, kakor vse kaže, ne da bi bila iskala kakšen predhodni sporazum, ampak samo o že izvršenem dejstvu. Seveda bi bilo napačno trditi, da je stvar taka in ne drugačna. Vse je namreč samo ugibanje. Nekoč smo se zavzemali zoper tajno diplomacijo, toda diplomacija ni bila še nikdar tako tajna kot je dandanes, zato nihče, ki ni član te tajne diplomacije, ki vlada narodom ničesar pozitivno ne ve in to je tudi vzrok, da svet živi že nekaj let v neprestanih presenečenjih, lahko rečemo, da ni več presenečenja, ki bi nas še moglo presenetiti.

Pogajanja belgijske vlade z Nemčijo

Minister Jaspar proti

Ministrski predsednik belgijske vlade Pierlot je objavil v radiu, da je belgijska vlada, ki je zbežala v Francijo, začela pogajanja z nemško vlado glede vrnitve v Belgijo. Tej nameri se protivi minister Jaspar, ki je iz Francije prišel v London.

Madžarsko-bolgarska akcija proti Romuniji

Madžarska želi Sedmograško, Bolgarija pa Dobrudžo

Čim so v Budimpešti zvedeli za zahteve Sovjetske Rusije napram Romuniji, so brž sklenili postaviti tudi svoje zahteve glede izročitve Sedmograške. Bolgarska vlada pa je sklenila zahtevati Dobrudžo. Madžarska in bolgarska vlada sta tudi navezali stike in se pričeli dogovarjati glede enotnega nastopa, obenem pa sta se obrnili v Berlin in Rim za pomoč proti Romuniji, ki je namignila, da se je pripravljena z orožjem v roki postaviti se proti madžarskim in bolgarskim zahtevam.

Assoc. Press. je nato objavil, da sta Italija in Nemčija zaenkrat proti vsakim nadaljnjim teritorialnim spremembam na Balkanu in v Podunavju, dokler

ni končana vojna. Budimpešta in Sofija sta bili obveščeni, da bosta Nemčija in Italija na prihodnji mirovni konferenci uredili to vprašanje tako, kakor bo to dopuščalo načelo o ravnovesju sil v tem predelu Evrope. Italija in Nemčija sta se sporazumeli, da sovjetski akciji napram Romuniji ne bosta nasprotovali, ne bosta pa dopustili, da bi se sedaj realizirale vse težnje revizionističnih elementov v Podunavju in na Balkanu, ker bi mogel tak preokret omajati ravnotežje v jugovzhodni Evropi.

Izgleda torej, da bosta Bolgarija in Madžarska morali še čakati na uresničitev svojih zahtev napram Romuniji.

Mir na Balkanu

Nemčiji ni vseeno, ako bi vojna zajela Balkan

Nemčija in Italija sta odbili romunsko prošnjo za pomoč proti Rusiji, prav tako sta odbili tudi aktivno podporo madžarskim in bolgarskim revizionistom, ki so se javili s svojo zahtevo po romunskem ozemlju. Stvar je čisto enostavna: Balkan je Nemčiji nujno potreben kot dobavitelj življenjskih potrebščin. Ako bi se na tem področju pričela vojna, potem bi se iz balkanskih de-

žel težko kaj dobilo. V primeru Romunije je položaj za Nemčijo in Italijo še posebno delikaten. Romunija je dobavitelj petroleja za obe državi. V slučaju spopada, ki bi začel med Madžarsko in Bolgarijo na eni in Romunijo na drugi strani, bi bila dobava petroleja takoj onemogočena in zgodilo bi se lahko, da bi bili tudi izvori nafte uničeni oz. zažgani.

Anglija ne misli na sklenitev miru

Izjava Chamberlaina v radiu

Zadnje dni so se razširile vesti, da je v Angliji Chamberlain na delu, da vrže Churchilla in potem sklene mir z Nemčijo. Dne 28. junija je govoril Chamberlain v radiu o tej stvari. Dejal je, da je angleški narod trdno odločen, da raje zgine z zemeljske površine, kot pa, da bi dopustil diktaturo nemškega nacionalnega socializma nad svetom. Anglija je edino upanje vseh zatiranih in tlačanih narodov in v tem upanju se

narodi sveta ne smejo prevariti. Med tem ko eni računajo, da je vojna že končana, za Anglijo šele pričinja. Angleži so edini v obrambi svoje domovine in njegov (Chamberlainov) govor priča, kako neresnične so vse vesti o nekem sporu med njim in Churchillom. V vladi je sloga, kakor so složni vsi Angleži v obrambi svoje domovine. Samo slabič lahko dvomi v končni uspeh Anglije.

Zedinjene države in Japonska

Japonska ogroža ameriške interese

Iz Washingtona poročajo, da so najnovejša izjave japonskih državljanov glede Azije, v katerih so naglasili, da ima Japonska edina pravico govoriti in odločati o azijskih zadevah, kot ima Amerika o ameriških, zelo neugodno odjeknile. Zedinjene države, tako pravijo v Washingtonu, so odločene zoperstaviti se takim japonskim težnjam.

Prometna konferenca med Jugoslavijo in Madžarsko se je te dni vršila v Dubrovniku.

Sveto leto na Hrvatskem. Dne 29. junija se je pričelo na Hrvatskem sveto leto, ki bo trajalo eno leto. Proslaviti hočejo s tem 1300 letnico pokristjanjenja Hrvatov. V ta spomin zgrade v Zagrebu veliko cerkev, ki bo veljala 2.800.000 din in bo pretežni del k stroškom prispeval nadškof dr. Stepinac.

Francoski ujetniki v Versaillesu. Nemški listi prinašajo slike z gornjim naslovom po zasedbi Pariza. Nemški vojniki peljejo dolge vrste francoskih ujetnikov, ki korakajo po široki ulici slavnega pariškega mestnega dela znamenitih palač v Versaillesu.

Angleži v skrbeh. Angleški otoki že 874 let niso čutili pete svojega sovražnika na angleških tleh. Pred 874 leti so Normani neopaženi prišli na Angleško in premagali ob težkih zgubah Angleže. Zavzeli so London in velik del države. Ostanek Normanov je ostal po vojni v Angliji in se spojil z Angleži. Pred tako preizkušnjo utegnejo biti Angleži tudi sedaj.

Doma in po svetu

Vodstvo srbske seljačke stranke je prevzel, ker je bil predsednik dr. M. Gavrilović imenovan za poslanika v Moskvi, podpredsednik stranke dr. Miloš Tupanjin.

Stalni šef ruske trgovinske delegacije v Beogradu. Ruska vlada je imenovala za stalnega šefa sovjetske trgovinske delegacije v Beogradu Ivana Gerasimova.

Zvišanje uradnih plač. Državni nameščenci zahtevajo zvišanje plač. »Jug. Kurir« ve povedati, da zvišanje plač pripravljajo. Ali bo to mogoče, bo pokazal rezultat novih davkov. Zvišanje uradnih plač je vsekakor potrebno, ker je zadostno plačan uradnik fizično in duševno bolj zmožen, da vrši svoje posle dobro in v redu.

Davčne obveznosti vpoklicencev na orožne vaje. Iz finančnega ministrstva javljajo davčnim upravam, da se podpore rodbinam vpoklicancem ne morejo uporabljati za plačilo zaostalih državnih ali samoupravnih davkov.

Pokojninsko zavarovanje trgovskih pomočnikov. S 1. julijem t. l. stopi v veljavo pokojninsko zavarovanje za nameščence. Vsa potrebna navodila najdejo trgovski nameščenci v naredbi. Delodajalci morajo prijaviti trgovske pomočnike najkasneje do 14. julija t. l., ki pa ne smejo biti stari nad 55 let. Zavarovanci lahko dokupijo zavarovalno dobo od 1. 1. 1938 do 31. 6. 1940, če odplačajo premije s šestodstotnimi obrestmi za ta čas. Trgovski pomočniki bodo imeli v tem zavarovanju iste dolžnosti in pravice, kakor drugi zavarovanci. Razlika je le v zavarovalnih tabelah banovine.

Vojaška amnestija. »Vojni list« objavlja ukaz o amnestiji vseh onih, ki so bili obsojeni po vojaškem kazenskem zakoniku radi pretopkov.

Novo omejitve tekočih goriv pri nas ne bo. Kakor je ugotovila te dni posebna konferenca v Beogradu, je oskrba naše države z nafto docela normalna in glede potrošnje bencinske mešanice ne bo treba izdati nobenih novih omejitev.

Beograjski sovjetski poslanik se je na potu iz Moskve ustavil tudi v Sofiji. Jugoslovanska vlada mu je poslala poseben salonski voz. S poslanikom Plotnikovim prihajajo tudi ostali člani sovjetskega poslanstva in dopisnik agencije Tass Poletajev.

Cene za prisilni odkup pšenice in koruze. Kakor smo že poročali, ima »Prizad« odslej monopol za odkup starih zalog pšenice in koruze. Obenem je določena najvišja odkupna cena, ki znaša za pšenico od din 227 do din 230 in za koruzo od din 170 do din 180. Za blago, ki se kupuje od trgovcev z žitom in mlinarjev se plačajo še dokazani prevozní stroški in marža v višini din 12 za 100 kg. — Presežke, ki pridejo za odkup pšenice in koruze v poštev je prijaviti sreskim načelstvom. Kot presežek se smatra vsaka količina nad 30 kg pšenice za vsakega člana družine pod 10 let in 60 kg pšenice za vsakega člana družine nad 10 let; 60 kg koruze za vsakega člana družine pod 10 let in 120 kg koruze za vsakega člana družine nad 10 let. Ta količina je določena tudi za vsako v dotičnem gospodarstvu stalno zaposleno delovno moč. — Razen tega se sme zadržati po 400 kg koruze za

vsako glavo velike živine in po 200 kg koruze za vsako glavo male živine. — Denar za odkup presežkov koruze in pšenice bo dal na razpolago »Prizadu« finančni minister. — Kdor ne prijavi zaloga, se kaznuje z zaporom do 6 mesecev ali v denarju do din 100.000. Kdor ne dobavi presežkov »Prizadu« v določenem roku, se kaznuje z globo do din 500.000, tisti pa, ki ne da »Prizadu« na razpolago prostorov za vskladiščenje nakupljenih presežkov se kaznuje z globo do din 50.000.

Pomorski promet med našo državo in Italijo. Te dni se je zopet obnovil pomorski promet med Jugoslavijo in Italijo in so prvi parniki že pripluli iz Italije, jugoslovanski pa odpluli v Italijo.

Novi angleški veleposlanik v Moskvi sir Statford Cripps je bil te dni sprejet pri predsedniku Sovjetske Unije Kalininu.

Nov evakuacijski načrt Anglije. Radi najnovejšega razvoja dogodkov so bili popolnoma spremenjeni načrti glede evakuacije številnega prebivalstva in otrok. Določeni so bili novi kraji kamor bodo odslej pošiljali otroke, da bodo varni pred napadi.

Aretacije v Franciji po poročilih »Agencije Stefani« je Petainova vlada odredila aretacijo več visokih političnih osebnosti, ki bodo postavljene pred sodišče in obtožene, da so pripravljale zaroto proti sedanji vladi.

V Parizu pomanjkanje živil. Naravno je, da je v Parizu nastalo veliko pomanjkanje življenjskih potrebščin. Cene so jim poskočile za 20 odstotkov.

4000 novih mornarjev je vpoklicala kanadska vlada na vežbe na novo zgrajenih vojnih ladjah.

Del ameriškega vojnega brodovja, ki se je nahajalo v Tišem oceanu, je po londonskih vesteh odplulo v neznano smer. Predsednik Roosevelta ni hotel dati nobenega tozadevnega pojasnila.

Ameriška republikanska stranka bo baje postavila za predsedniškega kandidata bivšega predsednika USA Hooverja. Tudi republikanci so se na svojem kongresu izrekli za oborožitev Amerike.

Obletnica pogajanj za sporazum. V Vukovi Gorici sta se 27. in 29. junija lani sestala dr. Maček in predsednik vlade Dragiša Cvetković. Letos so se istotam sestali 27. junija hrvaški ban dr. Iv. Šubašić, Dragiša Cvetković, dr. Maček in člani vlade dr. M. Konstantinović in dr. J. Šutej ter podpredsednik HSS ing. Košutić in glavni tajnik HSS dr. Krnjević. Iz razgovorov, ki so jih imeli z novinarji Cvetković, dr. Šubašić in dr. Šutej, je posneti, da so na sestanku razpravljali o gospodarskopoličnih problemih države. Cvetković je kazal na dogodke v svetu in poudarjal važnost gospodarske strukture in stvarnost ter odklanjal formalnost. O načrtih ni treba razgovarjati, napraviti se morajo ukrepi, ki jih zahteva realno življenje. Spraviti se mora v sklad kapital in delo.

Brodsko tovarna lokomotiv je že izdelala 10 lokomotiv za normalni tir, ki se že izročajo prometu. Pozneje je bilo naročenih še 12 lokomotiv za normalni tir in 10 za ozkotirne proge. Zaradi velikih naročil zaposluje tovarna 1500 delavcev. Tovarna izdeluje posebne tipe lokomotiv in sprejema vagonov v popravilo.

»Bankir« Jankole je bil obsojen v Ljubljani na pet let ječe. Oškodovalec je okrog 150 strank za skoro 3 milijone dinarjev.

Zane Grey:

122

Mož iz gozda

»Preklete vroče je, če moraš jezdit po vodo«, je izjavil tolovaj Shady. »In veš kaj bos, če ti je prav, ne bi rad imel še enkrat s tem opravka.«

»Ne obupavaj Shady. Predno bo sonce zašlo, bomo odpekotali nazaj v gorovje«, je izjavil Anson.

»Naj me hudič pocitra, če ni to najbolj vesela novica, kar sem jih zadnje dni slišal. Kaj Moze?«

Črnokožni Moze je pokimal s svojo kuštravo glavo in si obrisal z rokavom svoje razmršene, mokre brke pod nosom.

»Te dogodivščine sem že do grla sit«, je začel Burt, očitno opogumljen po svojih starejših tovariših. »Od zadnje jeseni se nenehoma potepamo tod okoli, — še pred kratkim smo zmrzovali v taborišču na prostem, — brez božjaka, — brez pijske, — brez poštene hrane, da bi se bilo izplačalo. In vse samo radi obljub.«

Najbrž je ta mladi in drzni član tolpe zadel v živo. Wilson je bil videti, kakor da se je bil osvobodil vseh čustev, ki so vladali v tem krogu in se jim odtujil. Težke misli so se motale po njegovi glavi.

»Burt, ti vendar ne misliš reči, kakor da sem jaz dajal obljube?« je vprašal Anson preteče.

»Ne, bos, to ne. Saj si nam vedno le pravil, da bi mogli napraviti dober plen. A obljubljali so tebi. In tistemu mehiškemu psu bi bilo čisto podobno, če bi zdaj, ko imamo dekle v svojih rokah, besedo zatajil.«

»Sinko, slučajno smo ujeli napačno. Naš dolgolasi tovariš tukaj, — Mister Riggs, — s tistim velikanskim

pihavnikom, — je priplesal k nam s to predrzno deklaro, namesto da bi nam privedel žensko, ki jo Beasley hoče imeti.

Burt je nejevoljno zahrkal, Shady Jones je pa med krepkimi kletvicami začel lučati kamenje v ugašajoči ogenj. Potem so se vsi pogreznili v neprijeten molk. Predmet njihovega naraščajočega zaničevanja, Riggs, je sedel malo vstran od njih, ni pogledal nikomur v obraz in je skušal vsaj na zunaj pokazati tako hladno zadržanost, kolikor mu je to bilo mogoče.

Nenadoma je začelo eno izmed kljuset striči z uhlji, kakor da je zavohalo, ali slišalo nekaj, česar človeška čutila še niso mogla dojeti. Na ta znak pa so vsi, razen Wilsona, v napetem pričakovanju prisluškovali. Kmalu na to so udarci okovanih kopit po kamenitih tleh pretrgali splošno tišino. Riggs se je prvi nervozno dvignil s tal, za njim pa še ostali, razen Wilsona; naslednji trenutek se je pa izmed ceder pokazal čil, rjav konj in je pridirjal v taborišče. Njegov jezdec je skočil iz sedla, še dokaj urno za težkega moža.

»Kako je, Beasley?« je pozdravil Anson.

»Halo, Snahe, stara sablja!« je odgovoril Beasley, medtem ko so njegove drzne, osorne, črne oči premerile skupino. Bil je zaprašen, razgret in premočen od znoja, a očitno preveč razburjen, da bi mu to delalo kak neprijeten občutek. »Najprvo sem zagledal vaš signal z dimom in sem vzpodbodel konja. A spočetka sem jezdil na severni strani Pine, predno sem k vam zavil. Ste vi ujeli dekle, ali ga je Riggs? No, slišite, — kaj me tako čudno gledate? ... Kaj pa se tukaj godi? Me vendar niste po nepotrebnem zvabili sem gori?«

Snake Anson je pomignil Bo.

»Pridite sem iz sence; pokažite se.«

Bo je stopila izpod širokih cedrovih vej, ki so jo zakrivala.

Beasley je zazijal, kakor bi ga strela oplazila, — njegova spodnja čeljust se mu je povesila.

»Saj to je mala setra one žene, ki sem jo hotel imeti!« je vzkliknil presenečen.

»To smo ravnokar zvedeli.«

Beasley se je še vedno čudil.

»Zvedeli?« je ponovil. Nenadno je pa vzdrgetal po vsem telesu. »Kdo jo je privedel?«

»No, gospod Riggs tukaj, naš junak samokresa«, je zaničljivo odvrnil Anson.

»Riggs, vi ste napačno ujeli«, je rjovel Beasley.

»To je že vdrugič, da ste napravili isto napako. Kaj pa nameravate?«

»Zasledoval sem jo in ko sem jo ujel in videl, da ni Nell Raynerjeva, — no — pa sem jo za vsak slučaj pridržal«, je odvrnil Riggs. »In nekaj bi vam rad povedal med štirimi očmi.«

»Mož, mar ste zblazneli, — da mi na ta način moj načrt pokvarite!« je rekel Beasley. »Riggs, saj so vam znani moji načrti ... Ugrabitev dekleta se v drugič ne bo dala izvesti. Ste bili pijani, ali čisto zmešani, ali kaj?!«

»Beasley, hotel vas je potegniti«, je rekla Bo s hladnim glasom vmes.

Živinorejec je molče strmela vanjo, potem pa se je ozrl v Ansona, potem v Wilsona in nazadnje v Riggsa; in tedaj se je potemnil njegov rujavi obraz pod prilivom krvi. Z enim samim udarcem je zbil Riggsa na tla in se je nagnil čezenj, medtem ko se mu je roka kričevito oklenila ročaja samokresa.

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Odhod ravnatelja gosp. inž. Biskupskega. Dne 1. julija je zapustil Trbovlje in odšel v Ljubljano kot centralni ravnatelj g. inž. Biskupski. Pred štirimi leti, ko je prišel iz Zagreba k nam, je delavstvo gledalo črno na njegov prihod. Posebno je bilo to radi tega, ker je gotova politična frakcija stavila velike nade v njegovo osebo. Res se je tej politični frakciji tudi posrečilo, da je večkrat vplivala pri prestativni in nameščenju novega delavstva. V zadnjih dveh letih pa je g. ravnatelj s svojim držanjem dokazal, da je samo zvest služabnik podjetja, ki mu je tudi izreklo svoje priznanje s tem, da ga je poklicalo na najvišje upravno mesto. Dokler je bil v našem kraju, je v okviru službene možnosti rad upošteval pritožbe, ki so mu jih prednašali delavski zaupniki. V bratovski skladnici pa je kazal veliko razumevanje za to socialno ustanovo. Z njegovo pomočjo se je posrečilo nabaviti za bratovsko skladnico najmodernejši rentgen in ustanoviti lastno lekarno. V eni izmed novih hiš, ki se grade, bo jeseni odprt tudi zobozdravniški atelje bratovske skladnice, kar bo v veliko korist članom in svojemcu. Želimo, da bi g. inž. Biskupski na svojem novem mestu, kot centralni ravnatelj ohranil tisto objektivnost, ki je potrebna pri urejanju odnosa med delavstvom in podjetjem, kot jo je kazal kot ravnatelj v Trbovljah.

LAŠKO

Občinska seja. Dne 16. junija t. l. je imel laški občinski odbor sejo. Med drugim so sklenili na predlog D., da najame občina posojilo za zgradbo javnega zaklonišča za 160.000 na račun hranilne knjižice za gradnjo izolirnice. To posojilo bo odplačevala v 10 letnih obrokih po din 16.000, kar je bilo soglasno sprejeto. Dalje je bila odobrena napeljava telefona v občinsko pisarno. Z občinskimi stanovanijskimi najemniki bo sklenjena nova najemna pogodba z imesečnim obojestranskim odpovednim rokom. Plačujejo pa: din po 150 S. in V., din 130 pa L. Lokale V. bodo najbrže morali odpovedati, ker imajo razni odseki in ekipe stalne seje, za katere v občinski pisarni ni prostora. Najemna pogodba za stanovanje sreskega načelnika je podaljšana, dokler občina ne dobi enakega in cenejšega stanovanja. Pogodba določa 3 mesečni odpovedni rok, letna najemnina pa znaša din 14.000. Obč. travniki so bili oddani na dražbi za skupno najemnino din 404. Bezgovšek je opominal na škandal smetišča pri Anini kapeli, o čemer je pisala tudi »Delavska Politika«, da se zgražajo nad to neokusnostjo celo kmetje. Deželak odvrča, da je to smetišče navozila tja veleposestnica O., čeprav je najbolj inteligentna in bogata, a prejšnja uprava je določila »Lavo« za smetišče. Dalje je izjavil, da je ona pustila teči vodo iz občinskega vodovoda po 16 ur in da je uprava morala zapečatiti dotok vode. Odborniki so pledirali na kazni, da naj tudi za veleposestnike velja enako merilo. Po § 84 obč. zak. ima župan pravico izrekat denarne kazni po din 50, če kdo ne izvaja zakonskih določil in uredb.

Nekaj dnevnih novic. V laški občini so umrli: V celjski bolnišnici 2 letni kolarjev sin Franc Cerovšek iz Laškega, 58 letna kočarjeva žena Alojzija Sanda od Kristofa nad Laškim, v Rupertu nad Laškim 43letna kmetica Alojzija Jelenc, v Tevčah polletna kmetka hči Marija Kodrum, v Lahomnem 81letni kmet Adam Klemenec in 3mesetni sin rudarja Jože Ojsteršek, v Debru 59 letna dinarica in perica Cecilija Flajs, v Radobljah pa 68letni užitkar Anton Svečnik. — Od okrajnega načelstva v Gor. Gradu je premeščen k okrajnemu načelstvu v Laško zvanjski 3. skupine g. Ivan Iljaš. — Pred dnevi smo imeli v Laškem zanimivo poroko. Zakon sta sklenila 78letni upokojeni železničar Jože Mastnak iz Laškega in 37letna tekstilka še samska iz Laškega gđe. Marija Marot. Mnogi laški mladeniči samevajo in ne morejo stopiti v zakon, a stari možak si je lahko poiskal družico, kar je tudi znamenje časa. — Nek gospod je velik ljubitelj dvoboja. En tak dvoboj je imel že pomladi na »centrumu«, kjer je poravnal račune z gospodom na desnem bregu Savinje menda še iz leta 1936, da je ostal na bojišču stol brez noge. Drugi dvoboj je imel pred dnevi v Aškerčevi ulici, kjer je bila sodobna birma. V Laškem je »heco«, da ima publika dovolj zabave. — Nek veleposestnik v Laškem ima grdo navado, da kliče svoje uslužbenke k sebi s piščalko, kakor pastirji v Alpah ovčarske pse. Človeku se milo stori, ko hiti po piskih osebje k njemu s psom vred Po srčni kulturi naj velja za človeka le beseda, ker mu je priroda dala dar govora, s piščalko pa naj kliče žival ki nima razuma.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Z delavci je treba lepo občeati. Pri podjetju Dukić in drug imamo nekega strelnega mojstra, ki ne zna občeati z delavci. Ob vsaki priliki grozi delavcem s kaznimi po din 20. Včasih tudi koga nažene z dela domov, ne da bi dotični vedel zakaj mora zapustiti delo. Ob neki taki priliki je interveniral zaupnik S. J. v prilog prizadetega delavca. Toda je slabo naletel, strel. mojster je rekel: »Take komuniste kot ste Vi že dobro poznamo, bom že naprej sproščil.« Opozarjamo na ta nezaljšani nastop strelnega mojstra podjetja, pa tudi rudarsko glavarstvo in načelstvo II. skupine, da bodo primerno podučili tega gospoda, kaj se sme in kaj ne. Kam pa pridemo, ako bo vsak nadrejeni smel tako postopati z zaupniki. Ugotavljamo, da na listi ZRJ ni bil izvoljen noben komunist. Radi tega očitka bo prizadeti imel še priliko slišati mnenje sodišča.

MARIBOR

Zaščitite najemnike. Odkar je bila ukinjena zakonita zaščita najemnikov, se godijo ponekod najemnikom silne krivice, ker hišni lastniki ne poznajo nikakšne uvidevnosti, zlasti pri družinah, ki imajo mnogo otrok. Zadržijo smo poročali o neki hišni lastnici, ki je prepovedala svoji najemnici, da bi smela imeti v stanovanju nedolžnega dvehletnega otroka, ker se njegov oče nahaja na orožnih vajah, mati pa je pred par meseci umrla. Kljub temu opozorilu pa omenjena hišna lastnica vztraja, da mora najemnica otroka odstraniti, da si ga je vzela k sebi iz usmiljenja in ne dobiva zato nobene odškodnine. Očeta tega otroka seveda vznemirja sedaj to vprašanje, ker nima v bližini nobenih sorodnikov, ki bi vzeli otroka v nego, dokler se ne vrne z orožnih vaj. Te dni pa je hišni lastnik tudi od njega zahteval, da izprazni stanovanje, ker rabi novega hišnika. Lahko si vsak predstavlja, kako hudo mora biti pri srcu očetu, ki vrši svojo državljansko dolžnost, medtem pa mu hišni lastnik odpove stanovanje, druga hišna lastnica pa ne dovoli, da bi njena najemnica skrbela za nedolžnega otročka.

Težave staroupokojencev. Vprašanje ureditve pokojnin staroupokojencev se dolgo vrsto let pri nas ni rešilo.

Ko je nedavno tega izšla uredba o povišanju pokojnin oz. draginskih doklad je zavladalo pravcato veselje med temi upokojenci, zlasti pa so upali tudi staroupokojenci, da se jim bo položaj izboljšal. Nekateri so res dobili skromno povišico, dočim pa so zopet drugi dobili le neznatne zneske, kakor n. pr. okrog 40 din mesečno, kar je seveda mnogo premalo, da bi se s tem mogli dostojno preživljati. Najbolj so pri tem prizadeti takozvani poduradniki bivše južne železnice, ker morajo dokazati, da so bili v staležu poduradnikov in šele nato bodo prejeli pokojnino oz. povišano draginsko doklado, ki jo predvideva nova uredba. V Mariboru se nahaja mnogo takih upokojencev, zlasti pa vdov, ki so nihovi možje opravljali službo v bivši Avstriji oz. na ozemlju, ki sedaj spada pod Nemčijo, od katerih pa večina nima drugih dokumentov v rokah, kakor upokojitveni odlok, ki pa podrobno ne navaja, v kakem činu je služil upokojenec pri železniški upravi. Tem bo torej zelo težko dokazati, da so bili v staležu takozvanih poduradnikov, zlasti sedaj, ko dolgo časa traja predno je mogoče dobiti potrebne dokumente iz inozemstva. Zeleti bi bilo, da bi ministrstvo za promet to vpoštevalo, zlasti pri onih prizadetih, kjer upokojitveni odloki navajajo, da je bil upokojenec n. pr. zaposlen kot strojevodja ali pa nadsprednik itd., ker je jasno, da so bili večinoma vsi, ki so dalje časa službovali v tem svojstvu, prevedeni v takozvani stalež poduradnikov. Le tako bi se mogle prošnje prizadetih bolj hitro reševati in bi končno tudi ti ubogi upokojenci prišli do primerne pokojnine, ki jim pripada.

Novo garažo mestnega avtobusnega podjetja so te dni v surovem stanju dokončali delavci tvrdke ing. arh. Jelenc & Slajmer, Garaža je zgrajena v enem delu bivše tovarne Zelenka & Co na Tržaški cesti in je v notranjosti dolga 75 m, široka pa nad 30 m. Poleg garaže bo zgrajena tudi mehanična delavnica, pred vhodom pa sta v podzemlju dve ogromni cisterni za nafto, sesalka itd.

10.000 živih kokoši so te dni preko mariborskega kolodvora odpremili v Nemčijo. Kokoši in jajca dobavljala Nemčiji v izredno velikih množinah Bolgarija.

Poročila sta se hčerka S. Bibiča Martina, zasebna nameščenska gđe. Genovefa Bibič in g. Kos Karel, učitelj iz Ruš. Čestitamo!

Ljubezna tragedija na cesti. Dne 1. julija je 26letni kleparski pomočnik Cvetko Oto v Cankarjevi ulici srečal svojo izvoljenko 17letno delavko Fani Repino. Potegnil je revolver in oddal na njo dva strela, ki sta jo pogodila eden v vrat, drugi pa v zadnji del telesa. Nato je nameril revolver tudi proti sebi in si prestrelil obe senci. Obležal je mrtev. Repinovo so težko ranjeno prepeljali v bolnišnico.

Dopusti železničarjem ustavljeni. Z ozirom na velik tovorni železniški promet so že dalje časa ustavljeni oziroma omejeni dopusti železniškemu osebju. Že svojčas smo poročali, da mora ves povečan promet zmagovati do sedanje osebje, ker železniška uprava ni postavila novih moči. Dopusti pa so ustavljeni tudi v železniški delavnici in kurilnici.

Železniški delavci in orožne vaje. V zadnjem času je bilo poklicanih tudi mnogo železniških delavcev na orožne vaje in sicer pretežno večina onih, ki še nimajo takozvane stalnosti. Železniška uprava še vedno ni določila kdaj postane delavec stalen. Stalni delavcev je le določeno število za posamezno edinic, vsi ostali pa, četudi so že 10 ali več let v železniški službi, se ne smatrajo za stalne vse dotlej, dokler se ne izprazni kako mesto v staležu stalnih delavcev. Radi tega so hudo prizadeti nekateri železniški delavci, ki morajo na orožne vaje, ker nimajo pravice do nake odškodnine in se morajo njih družine preživljati izključno le s podporo, ki jo dobivajo potom svoje občine. Zeleti bi bilo, da se to vprašanje čimprej uredi, ker vendar ne gre, da bi železniški delavci bili na slabšem kakor pa n. pr. delavci v privatnih obratih, kjer morajo v slučaju vpoklica dobiti po enoletnem službovanju 4-tedensko plačo.

Regled uniforme in vojne opreme rezervnih častnikov bo 9. in 10. avgusta t. l. ob 10. uri v Gambirnovi dvorani, Gregorčičeva ulica 26.

Naknadna zaprisega vojaških obveznikov bo dne 10. avgusta t. l. ob 10. uri v Gambirnovi dvorani v Mariboru, Gregorčičeva ulica 26. Kdor izmed v Mariboru bivajočih obveznikov še ni prisegel Nj. Vel. kralju Petru II., naj se do 15. julija t. l. zglašijo v mestnem vojaškem uradu na Slomskem trgu 11.

Rezervni podoficirji mariborskega vojnega okrožja se obveščajo, da se bo vršil ustanovni občni zbor pododpora U. R. P. dne 7. julija ob 9. uri dopoldne v prostorih v »Narodnem domu«. Ker bo to velika narodna manifestacija našega obmejnega Maribora, se mora tega zbora udeležiti vsak rez. podoficir, da bo poučen o namenu in ciljih združenja. — Pripravljalni odbor.

Radi uboja so bili te dni pred mariborskim sodiščem obsojeni 28letni Ferdinand Klemenčič, Tomaž Plohl in Jožef Erhatič vsak na 6 let težke ječe in trajno izgubo častnih pravic, 21letni Franc Erhatič pa je bil obsojen na 5 let strogega zapor. — Na poldrugo leto težke ječe je bil dalje obsojen nek 57letni posestnik iz Bistrškega jarka, ki je spolno občeal z lastno hčerko. Obsojena je bila tudi radi istega dejanja njegova hčerka na 6 mesecev strogega zaporu pogojno na 2 leti.

Velik vrtni koncert priredi Splošna delavska zveza Jugoslavije, podružnica v Mariboru v nedeljo, dne 7. julija t. l. pop. ob 4. uri na vrtu gostilne Zunko v Zg. Radvanju s sodelovanjem delavskih pevskih društev. Vabimo vse sozružne strokovne, kulturne in športne organizacije in posameznike, da se vsi udeležijo tega koncerta, da pokažemo našo solidarnost v teh zgodovinskih časih! — Družnost!

CELJE

Regulacijski načrt mesta. Regulacijski načrt za veliko Celje onemogoča širjenje in razvoj mesta z okolico, ovira gradbeno gibanje in povečuje stanovanjsko krizo, čije posledice se izražajo predvsem v previsoki stanovanjski najemnini.

ki zabranjuje in zadržuje gradbeno delavnost. Regulacijski načrt spravlja v obup tudi lastnike zemljišč, ker jim je onemogočeno parcelirati zemljišča in jih odprodati. Nikakor nismo mnenja, da bi se naj mesto razvijalo brez načrta, nesocialno pa je in gospodarsko — ako se ovira razvoj. Ako že mestni očetje hočejo vztrajati pri svojem regulacijskem načrtu, naj bi mestna občina tudi sklenila odkupiti zemljišča po primerni ceni, ki padajo za regulacijo v pošt. Za nekatere rodbine je odprodaja parcel naravnost življenjskega pomena, takorekoč eksistenčno vprašanje. Predvideni regulacijski načrt se bo mogel izvršiti šele v par desetletjih in kaj, naj med tem bo z družinami, ki imajo edino premoženje v obliki kakšne parcele v regulacijskem pasu? Pri količkah dobri volji bi se to lahko tako napravilo, da mestna občina oni del zemljišča, za katerega se interesira, odkupi po dnevni ceni, za ostala zemljišča pa se naj izda parcelacijsko dovoljenje. Najbolj začudi v načrtu predstavitev potoka Sušnice na teren, kjer bo čez par let zrastle najlepša mestna četrt. Poleg tega se namerava preložit tudi onesnaženo Savinjo za cel kilometer višje od mesta, tik do bodočega mestnega kopališča. Sušnica naj bi se izpeljala že pri Ostrožnem v Koprivnico in od tam v njeno smrdljivo sestro Voglino, tako bi se združila s Savinjo šele pod mestom. Današnji čas nam narekuje hiter tempo, počasi pa se maščuje!

TRŽIČ

Opozarjamo sodruge in sodružice naj razširjajo naš list. Naj ne bo hiše in družine brez »Delavske Politike«. Opozarjamo, da prinaša pogosto novice iz Tržiča. — Več Tržičanov.

V zadnjem času se pobira vodovar in od onih, ki imajo napeljan vodovod v hiše, pa zaradi višine voda ne teče. Vsi ti plačujejo s protesti. Seveda občina rabi denar, to je res, toda za prazne pipe plačevati pa vedarje ne gre.

Kje šepa in kdo šepa? »Gorenjec« od 1. junija govori o šepanju. Gasilska četa že dve leti ni prejela v občinskem proračunu predvidenega zneska 15.000 dinarjev. Zakaj se z izplačilom zavlačuje, da ni mogoče poravnati zavarovalne premije in sedaj teče še tožba! Šepasti »Gorenjec« ima besedo!

RUŠE

Silna toča je v nedeljo, dne 30. junija uničila vse poljske pridelke in sadno letino v Rušah in Selnici ob Dravi ter bližnji okolici. Toča je pokrila polja ter obrobne vzpetine, da je izgledala vsa pokrajina kot odeta v belo odejo. Starejši ljudje pravijo, da je v zadnjih štiridesetih letih sedaj drugič padla tako silna toča.

ZGORNJA BISTRICA

Zahvala. Podpisani se najlepše zahvaljujem p. n. ravnateljstvu in nameščencem ter vsem delavcem tukajšnjega podjetja Zugmayer & Gruber za podporo v znesku 2295 din, katero so mi naklonili v moji težki bolezni. Najlepša hvala! — Kruder Matija.

Povišanje družinskih doklad v tovarni. — Tukajšnje podjetje Zugmayer & Gruber je na intervencijo zaupnikov povišalo družinske doklade od dni 6 na din 10 dnevno. Sliši se pa od nekaterih neorganiziranih nezadovoljnih kritik. Tistim povemo enkrat za vselej: v organizaciji je moč!

Opomin zaestankarjem. Poverjeniški odbor je na svoji seji sklenil, da bo trdovratne zaostankarje za naročnino »Delavske Politike« izterjala uprava in jim bodo tako nastali nepotrebni stroški. Mnogokrat je že poverjeniški odbor razglasil v »Delavski Politiki«, da se nahaja poverjenik vsakega 15. in 30. v mesecu v gostilni Pernat od 12. do 6. ure popoldne. Čudno je, da se ravno tisti čas izogibajo lokalni nekateri naročniki, ki jih drugače vsak dan srečujemo tam, ampak potem se izgovarjajo, da nimajo več denarja. Poverjeniški odbor naproša ponovno, da naj vsak naročnik »Delavske Politike« poravnava svojo naročnino. — Poverjeniški odbor.

Ob prevzemu ministrstva prosvete je dr. Korosec izjavil med drugim tudi to-le: »Naši državni so sicer res prihranjene vojne strahote, toda dosega jo valovi boja, v katerem se odločuje usoda sveta. Gre za vse kulturne in moralne vrednote človeštva in celo za najvišje človeške dobrine: vero, družino, domovino. V prosvetnem oziru je naša država precej zaostala za mnogimi drugimi državami. Moramo gledati, da jih dohitimo. Zato je potrebno sodelovanje vseh prosvetnih faktorjev, zlasti učiteljev in profesorjev. Varovali bomo in negovali ter razvijali jezikovne in narodne tradicije Srbov, Hrvatov in Slovencev ter svetinje in običaje vseh priznanih veroizpovedi ter bomo s tem skrbeli, da bodo vse šole in vsi prosvetni zavodi postali čebelnjak redi in dela ter sejali prosvete in morale resnične narodne kulture in rodoljublja. Mladina mora biti vzgojena v žrtvovanju za narodne ideale, v goreči ljubezni do domovine in iskreni vdanosti kraljevskemu domu Karadjordjevičev, obvarovana pa zablod in krivih potov.

Republikanci Zedinjenih držav bodo kandidirali za predsednika Wendow Wilkieja. Večino je dobil pri četrtem glasovanju. Wilkie je pridva razreda srednje šole, sme biti 14 do 16 let. staš pomoči za Evropo in prijatelj Anglije.

Kako je našim rudarjem v naših rudnikih?

Pismo rudarja iz rudnika Djurdjevik pri Tuzli.

Premogovnik Djurdjevik in še eden v bližnji okolici sta last lesne tvrdke »Croatia« d. d. v Zagrebu. Ta tvrdka je menda v najnižji zvezi z zavarovalno družbo istega imena. Ne bo škodilo, ako javnost zve, kakšne prilike vladajo pri tem rudniku. Prigianjstvo je nepopisno, mezde pa nizke, o urejenem akordnem sistemu ni govora. Kazni so na dnevnem redu, za vsako malenkost se kaznuje delavca z din 10, 20 in tudi več. Kdr neopravičeno izostane od dela, se kaznuje z odtegljajem pol šihla zaslužka. Kaj to pomeni v sedanjem času za prizadetega delavca, si lahko vsak sam predstavlja. Socialne in zdravstvene prilike so pod vsako kritiko. Stanovanja za samce sama na sebi ne bi bila slaba, ako bi se uprava trudila, da bi od časa do časa žrtvovala par dinarjev za čiščenje. Tako pa je v teh stanovanjih toliko mrčesa, da je naravnost obupno. Vsak delavec dobi posteljo, toda posteljnino si mora preskrbeti sam. Ker v okolici ni dobiti slame, spe delavci mesece in mesece na golih deskah in na raznih cunjah, ki si jih prinesejo kdo ve odkod. Za ožienje sploh ni stanovanj, razen pri privatnikih. Sedaj je »Croatia« kupila še eno hišo, v kateri so bile štiri družine, ki jih je enostavno vrgla na cesto, oziroma pozvala, da morajo v najkrajšem času zapustiti stanovanja. Kam bodo šle te družine, ravnateljstvo ne briga. — Za luksuz se smatra tudi stranišča, bodisi znajrudni ali pa v premogovniku. Kdor nima šokreni, je boljše, da ne obišče tega kraja. Stranišča se ne čistijo, četudi teče voda komaj pet metrov odtod. Kakšno nevarnost pomenijo take razmere za zdravje delavstva, ni treba še posebej omenjati. Sicer pa, kaj zdravje delavstva. Glavno je premog in zopet premog, les za opore bi si morali delavci menda sami kupovati. Pri tem pa dela ta rud-

nik pod pogoji, ki so mogoče najbolj ugodni izmed vseh rudnikov v državi. Treba je bilo položiti samo dvesto metrov tračnic do rova in že so lahko pričeli kopati premog. Posebno nevaren je most, preko katerega drži rudniška železnica. Mostnice so položene samo med tračnicami. Delavci, ki gredo z zme na zmeno, se morajo z največjo težavo umikati drug drugemu in paziti, da ne bi strmoglavili v globino 4 do 5 metrov. Posebno ob deževnem vremenu in pozimi v ledu in snegu je to balanciranje čez lesene praže življenjsko nevarno. Tvrdka bi morala vendar zgraditi brv samo za delavce. — Na vse te razmere javno opozarjamo družbo »Croatia«, da jih odstrani. Posebej pa še pozivamo rudarsko inspekcijo, da si položaj ogleda in potem izda ukrepe v svrhu zavarovanja zdravja in življenja delavstva, pa tudi v svrhu zaščite socialnih prilik izkoriščanih. — Rudarji pa bi storili dobro, ako bi se pobrigali za organizacijo, ki bi jih lahko zaščitila pred takimi razmerami. — Rudar.

Železniške delavnice sprejemajo vajence. Glavne železniške delavnice sprejemajo za šolsko leto 1940-41 200 novih vajencev. Delavnic je pet, torej za vsako 40. Delavnice imamo v Mariboru, Zagrebu, Sarajevu, Petrogradu (Vel. Bečkerek) in Nišu. Pouk traja štiri leta. Vajenci prejemajo za vsak delovni dan v prvem in drugem letu po din 13.20, v tretjem letu din 15.40 in v četrtem letu 17.60. Prošnje se morajo vlagati pri delavnici, kamor želi vajenec biti sprejet, do 15. avgusta. Sprejemni pogoji so na vpogled pri dotičnih železniških delavnicah ali v razpisu. Starost prosilcev, ki so dovršili vsaj dva razreda srednje šole, sme biti 14 do 16 let. staš pomoči za Evropo in prijatelj Anglije.

Veliki letalski napadi Nemcev in Angležev

Doslej pa še vedno ni pričel napovedani nemški glavni napad na Anglijo

Dan za dnevno in noč za nočjo se vrste napadi nemških letal na angleško in angleških letal na nemško ozemlje.

Obe stranki poročata o uspehih bombardiranja: rušenju železniških križišč, industrijskih naprav, uničenju bencinskih in municijskih skladišč, letališč itd.

Nemci navajajo imena angleških luk in mest kot Cardiff, Bristol, Lincoln, Nottingham, kjer so sejala njih letala razdejanje.

Angleži pa poročajo, da so napadli Düsseldorf in celo uro metali bombe na odnotne kemične tovarne v Domagenu

ter v Höchstu pri Frankfurtu. Napade na so bila tudi mesta Osnabrück, Han in Soss ter Wilhelmshaven. Napadi Angležev so bili usmerjeni tudi na razna važna mesta v Franciji, na Nizozemskem in v Belgiji.

Potopljena angleška podmornica

Angleži javljajo, da je bila potopljena njihova podmornica »Grenpus« s 55 možmi posadke. Zgrajena je bila l. 1936 in je stala 400.000 funtov sterlingov ali 100 milijonov dinarjev po sedanjem tečaju funta.

Sestreljeno letalo italijanskega letalskega maršala Balba

Balbo je bil tudi guverner Libije

Italijo je zadela težka, in kakor pišejo italijanski listi, nenadomestljiva zguba. Ob priliki letalske akcije pri Tobruku se je letalo, ki ga je vodil guverner Libije in let. maršal Italo Balbo zapletlo v boj z angleškimi letali. Angleške strojnice so pogodile Balbovo letalo, ki se je vnelo in strmoglavilo na zemljo. Maršal Italo Balbo se je ubil in z njim še 9 članov posadke, med njimi tudi Balbov zet, letalski poročnik Flo-

rio Gino. *Italijanski listi poročajo, da je bil maršal Balbo z 9 člani posadke sestreljen nad Tobrukom.*

Maršal Balbo je bil najožji sodelavec Mussolinija. Dne 22. avgusta 1923 je vkorakal v Rim na čelu fašistov. Potem je naglo napredoval, postal minister, letalski general, nato maršal letalstva l. 1934 in guverner italijanske kolonije Libije l. 1936. Najbolj se je proslavil s poletom 24 italijanskih bombnikov iz Italije v Brazilijo.

Iz zasedene Francije

Vlada se bo preselila iz Bordeauxa

Poročajo, da se bo francoska vlada preselila iz Bordeauxa v notranjost države, pozneje pa najbrž v Pariz. Angleška vlada priznava francosko vlado, ki se je sestavila v Londonu.

Koloniji Alžir in Tunis sta z vlado v Bordeauxu, tako tudi mandatna dežela Sirija. Tako vsaj so izjavili francoski generali, ki upravljajo te dežele.

Najnovejše vesti

Predsednik vlade g. Cvetkovič o važnosti italijanskega korporativnega sistema za delavce. Dne 30. junija je razgovarjal predsednik vlade g. Cvetkovič z italijanskimi novinarji, katerim je izjavil, da je poln občudovanja za italijanski korporativni sistem za delavstvo, ki bi bil najbolj primeren tudi za delavstvo v Jugoslaviji. Srečen bo, ako bo lahko skoro pozdravil zastopnike italijanskega delavstva v Jugoslaviji. Že lansko leto se je prepiral v Italiji o sijajni izgradnji socialne zakonodaje. Sploh je potrebno, da se Italija in Jugoslavija čim bolj povežeta tudi na socialnem področju. — Odnosaji z Madžarsko so pristrani, z Bolgarijo dobri. Sploh je treba stremeti za tem, da se bodo vsi spori med balkanskimi državami reševali sporazumno.

O letalu maršala Balba pravijo Angeži, da ga niso sestrelili, ker gre za civilno letalo, ki se najbrž ni udeležilo bitke nad Tobrukom. Smrt Balba je tako čudna, kot smrt generala v. Fritscha pred Varšavo. Balbo ba je ni bil naklonjen politiki držav osi.

Zasedanje Besarabije se vrši po načrtu, pravijo v Moskvi. Bukovina je že zasedena. Med romunskimi in sovjetskimi motoriziranimi četami je prišlo do spopadov v krajih, kjer so sovjetske čete prehitale romunske. Romunska vlada mobilizira. Morsko obrežje je zaprla z minami. Kdor bi kršil red in mir pride v koncentracijsko taborišče.

Petrolejski vrelci v Besarabiji so bili v glavnem rezervirani za Nemčijo, kaj bo sedaj z nafto iz teh vrelcev se ne ve. V Londonu pravijo, tako poroča Reuter, da so nemški interesi vsled zasedbe Besarabije težko prizadejati in to na vsem Balkanu.

Nazaj v zasedeno Besarabijo se je vrnilo iz Romunije 9000 židov, ki so prvotno pobegnili od tam.

Naročila Anglije v Zedinjenih državah znašajo 1,7 milijard dolarjev. Izgotavljenih je 9512 letal, 3000 jih je že v Evropi.

Francoska vlada je v Clermont-Feratu v svetovno znanem zdravilišču Vichy. Weygand je objavil demobilizacijo vojske.

Delavce iz Belgije bo sprejela Nemčija v delo, zlasti specialiste. Omogočeno jim bo, da bodo lahko pošiljali domov do dve tretjini zaslužka.

Vročina v Stockholmu. V Stockholmu vlada silna vročina. (Nekaj bi jo lahko odstopili nam).

Titulescu ne sme v Španijo. Bivši romunski zunanji minister Titulescu je hotel pobegniti iz Francije v Španijo. Španska vlada mu je pot v Španijo zabranila.

NOGAVICE

NAJNOVEJŠE BARVE
PRI JAKOBU LAH MARIBOR

PERILO

VELIKA IZBIRA PRI LAMA MARIBOR

Kdo je general De Gaulle?

General De Gaulle, ki se je uprl Petainovi vladi in naslovil na Francoze poziv, da nadaljujejo z vojno na strani Anglije je eden izmed najmlajših generalov v Franciji. On že vsa leta sem ni soglašal z načrti generalnega štaba. Smatralo se ga je za nevarnega novotarja in radi tega ni napredoval. Bil je edini človek, ki je v vojski zagovarjal mišljenje Leona Bluma, da trdnjave v zemlji ne bodo mogle ohraniti zemlje pred napadom.

V poslednjo vlado Paula Reynauda je vstopil kot kandidat socialistov. Prevzel je mesto državnega tajnika v ministrstvu narodne obrambe. »Populaire« je toplo pozdravil njegovo imenovanje, v pričakovanju, da se bo generalu še posrečilo organizirati odpor. Po njegovih direktivah je pričela koncentracija tankov na Loiri, toda nje-

gove načrte je prekrizala vlada maršala Petaina in akcija znanega Lavala, s priveskom desničarjev. O De Gaulleju so pisali zelo mnogo tudi švicarski listi, ki so zlasti naglašali njegove silne sposobnosti.

De Gaulle je sedaj v Angliji in bo najbrž zavzemal tamkaj važno mesto pri obrambi.

Na italijanski tisk se sklicuje »Jug. Lloyd«. »Jugosl. Lloyd« pravi, da trdijo neki italijanski listi, da obrati angleškega in francoskega kapitala ovirajo našo zunanjo trgovino s tem, da omejujejo produkcijo in z drugimi težkocami. To bi pomenilo, če je res, da ovirajo naš socialni in gospodarski razvoj. List pripo-roča, da se uvede nadzorstvo nad temi obrati in v sedanjih izrednih razmerah ukrene potrebno, da bomo mogli prodajati svoje blago v državah, kakor nam konvenira.

Kotiček sodružic

Boj alkoholizmu.

Vsakomur je znano, da povzroči največ nesreče v družinah alkohol. Casopisi dan na dan objavljajo vesti o številnih ubojih tudi v Sloveniji, zlasti v vinogradnih krajih. Opaža se sicer, da so uboji v delavskih industrijskih krajih, kjer delujejo strokovne in kulturne organizacije, bolj redki, kakor so bili pred svetovno vojno in prva leta po prevratu, kar je pripisati vzgojnemu in izobraževalnemu delu med delavci. Največkrat se sedaj zabliška nož med vinjenimi podeželskimi fanti, kar zahteva čisto vsaj po eno smrtno žrtev pa tudi več. Tem po-bojem sledijo sodne razprave, kjer se nato junaki noža na vse načine izgovarjajo, da so izvršili dejanje v popolni pijanosti. Poleg prete-pov in ubojev pa povzroča alkohol še nešteto drugih tragedij, zlasti med zakonci. Najhujše trpijo na posledicah teh družinskih tragedij otroci. Delavec, ki dobi večkrat izredno nizko me-zdo, zavije ob izplačilu v gostilno in zapije svoj težko prislužen denar, ki bi ga družina nujno potrebovala za preživljanje. Temu sledi doma seveda neizogiben prepir ali celo pretep, nakar se pogosto tak delavec vrne zopet v gostilno in popiva dalje na up in zabrede tako v vedno hujše težave. Znano je tudi, da delavci, ki pijančujejo, navadno niso strokovno organizirani, še manj pa podpirajo svoje delavske kulturne organizacije in tudi nimajo naročenega delav-skega časopisa, zato jih delodajalci najlažje po-rablajo za svoje namene in proti delavski skup-nosti. Naloga delavske žene je torej, da se z vsilo bori proti alkoholu, vendar pa mora to borbo voditi s prevladnostjo, da ne povzroči še večje nesreče v družini. Zlasti morajo delavske matere navajati svoje otroke, na katere imajo vpliv, k treznosti že v zgodnji mladosti. Naj-večji zločin izvrši nad svojim otrokom mati, ki sili otročička, da pije vino ali pa celo žganje in druge alkoholne pijače. Papolnoma zmotno je na-ziranje, da alkoholne pijače krepijo telo. To pravilo je že zdavnaj ovrženo, jasno pa je, da alkohol zlasti porazno vpliva na nežen otroški organizem. Če bi matere vodile dosleden boj proti alkoholu, bi bilo na svetu mnogo manj duševno zaostalih, pohabljenih in tuberkuloznih ljudi, delavski razred pa bi imel mnogo več neustrašenih bojevnikov. Zato delavske matere, borite se proti pijančevanju. Najbolja je sploh popolna zdržnost.

Rezanci na različne načine.

Napravi testo iz 30 dkg moke, dveh celih jajc, malo vode, nekaj soli, dobro ga obdelaj, razvaljaj precej tanko, pusti malo osušiti, nato razreži na kratke, približno za 1 cm široke rezance. Daj jih kuhat v vrelo slano vodo, kjer naj vro 10 minut. Te rezance lahko pripraviš na različne načine:

1.) Skuhane precedi in jih zabeli z ocvirki, katerim primešaj malo kruhovih drobtin in se-sekljan zelen peteršilj.

2.) V ponvo daj malo masti ali masla in drob-tin, v katere vsipaj rezance, jih dobro premešaj, ko jih razdeliš na krožnike, potrosi na vrh malo zmletih orehov in sladkorja.

3.) Rezance daj kot zgoraj navedeno v mast, namesto z orehi, potrosi s seseklim svinjskim prekajenim mesom, nato premešaj, daj za nekaj časa v vročo pečico in potem na mizo.

4.) Zelo okusni in tečni so rezanci pripravljeni takole: Vzemi merico smetane, ki jo mešaj z dvema rumenjakoma, k temu dodaj sneg iz dveh beljakov in poljubno količino sesekla-nega prekajenega mesa. V to zmes daj kuhane rezance, premešaj vse skupaj in vsipaj v poma-ženo ponvo ter peči v vroči pečici približno pol ure.

5.) Skuhane rezance precedi, potrosi z doma-čim sirom in daj na mizo. Lahko napraviš meš-anico kot zgoraj iz smetane, rumenjakov ter domačega sira, dodaj rezance in speči v pečici.

Grahova juha.

Skuhaj grah, na male kocke zrezan krompir, na listke zrezan korenček in peteršilj. Napravi bledorumen prežganje, dodaj sesekljane čebule in mnogo zelenega seseklanega peteršilja. V to prežganje daj grah in krompir. Juha dobi mnogo na okusu, če stepeš v to juho eno jajce.

Kruhova juha.

Nareži na tanke rezine črn ali bel kruh ali zemlje in ga popari z vodo, nato dobro premešaj. Na masti prepraži drobno zrezano čebulo, da postane mehka (ne sme postati rjava, ker pokvari okus) in zelen peteršilj ter daj v to poparjen kruh, dobro premešaj in če treba zalij z vodo. Predno daš na mizo, zreži na tanke, kosčke pol kranjske klobase ali eno hrenovoko in pusti še enkrat zavreti. Za okus zadostuje pol klobase. Lahko stepeš v juho eno jajce.

Delavski pravni svetovalec

Zamudna sodba. (Marenberg).

Vprašanje: Sosed me je tožil za dan 2000. Va-bilo za razpravo sem prejel, vendar se pa raz-prave nisem udeležil, ker sem star in bolehen in ne bi mogel priti, ker sem oddaljen za preko 3 ure pešhoje od sodišča. Izdana je bila zamud-na sodba, s katero sem obsojen na plačilo din 2000. Kaj lahko napravim proti tej sodbi, ker se vsled starosti nisem mogel udeležiti razprave?

Odgovor: Proti zamudni tožbi je možna po-leg priziva takoleimnovana postavitev v prejšnji stan, toda le v primeru, ako je bil tisti, ki je razpravo zamudil, vsled nepremagljivih in ne-predvidljivih zaprek zadržan udeležiti se raz-prave. Vi ste že tistega dne, ko ste prejeli va-bilo za razpravo, vedeli, da na razpravo ne boste mogli iti, ste torej predvidevali, da se ne boste udeležili razprave, vsled česar bi si bili morali dobiti zastopnika, bodisi odvetnika, bo-disi koga drugega, da bi vas na razpravi zastop-al, vsled česar proti zamudni sodbi ne morete uspešno uveljaviti postavitev v prejšnji stan.

Orožne vaje. (Ribnica na Poh.).

Vprašanje: Zaposlen sem v kamnolomu že od leta 1926. Letos sem bil poklican na orožne va-je. Ali smem zahtevati od podjetja plačilo me-zde za čas orožnih vaj, dasi v zimskem času kamnolom nekaj časa ni obratoval in dasi sem že lani bil na orožnih vajah?

Odgovor: Po obstoječi judikaturi presledki v sezonskih podjetjih radi elementarnih prilik ne zmanjšujejo pravice, ki pripadajo pomožnemu delavcu v teh obratih v smislu zakonitih dolo-čil. Smatra se, da je tak delavec neprekinjeno uslužben pri istem podjetju. Ker ste že zapo-sleni od leta 1926 stalno pri istem podjetju, ste si s tem pridobili pravico, zahtevati plačilo me-zde za štiri tedne za čas orožnih vaj. Ni še ustaljene judikature glede vprašanja, ali pri-pada pomožnemu delavcu za vsake orožne vaje, tudi če jih je v istem letu opravil več, mezda za štiri tedne. V zadnjem času je ba-je Vrhovno sodišče v Ljubljani odločilo, da ima pomožni delavec pravico do plačila mezde za štiri tedne le za prve orožne vaje v letu, dočim za nadalj-ne orožne vaje v istem letu le sorazmerni del z ozirom na čas, ko je bil med tem zopet za-poslen. Obrtni zakon v tem pogledu ne določa ničesar.

Splošno konzumno društvo POSAVJE

v ZAGORJU ob Savi r. z. z. o. z.

Prodaja svojim članom v prodajalnah Zagorje in Loke vedno sveže in prvovrstno blago po najnižjih dnevni cenah. Član zadruga lahko postane vsak, ki plača Din 250 vpisnine in Din 50— deleža. — Pristopajte k zadrugi, ki bo postala tudi Vaša last in od katere imate le dobiček!